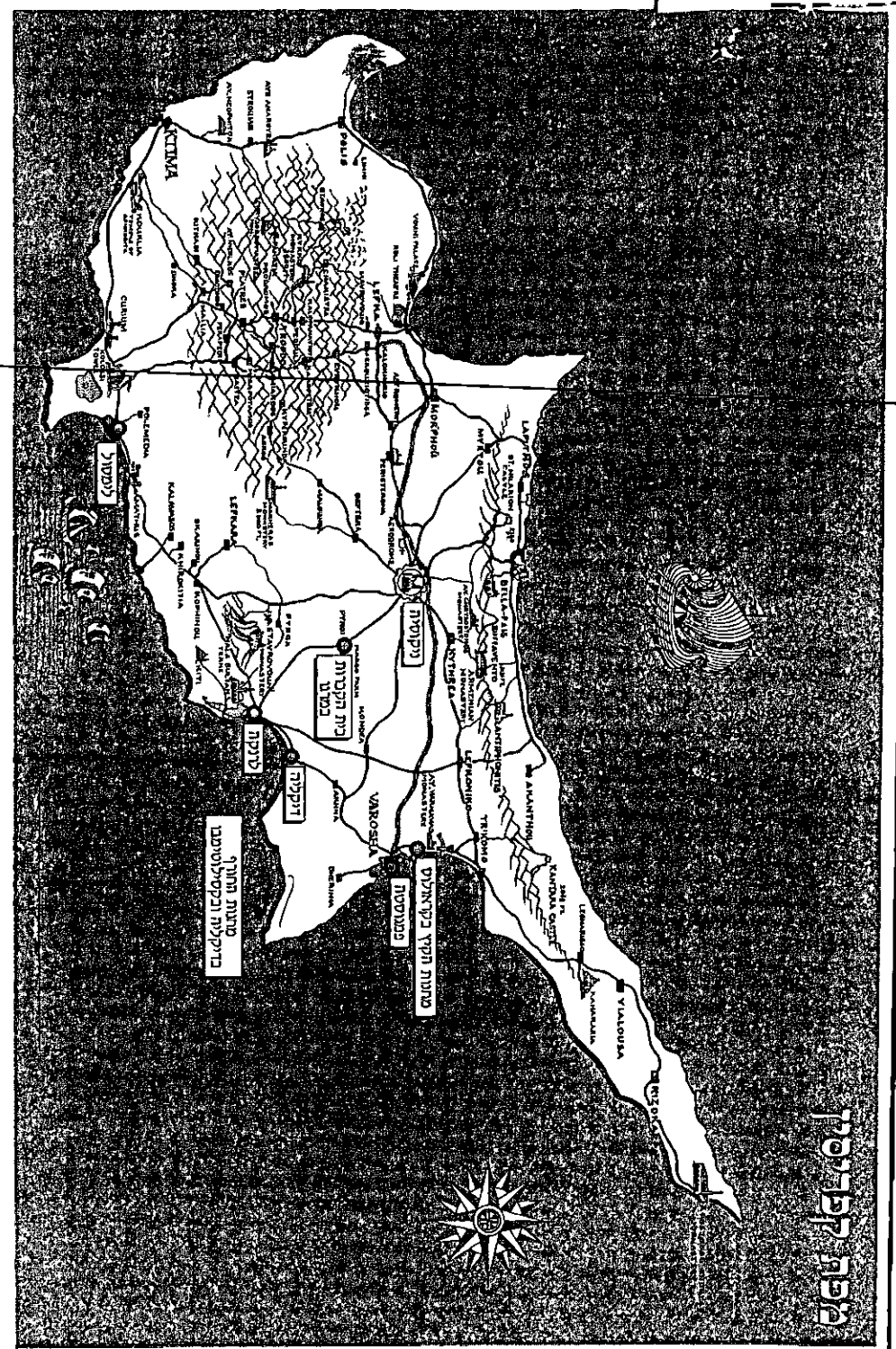

תאריך התאריך - 25/1/52

תאריך אירועים מרכזיים

אירועים בתנועת 'הנוער המזרחי' בקפריסין	אירועים כלליים בארץ ישראל בהעפלה (במחנות קפריסין)
	8 במאי 1945 סיום מלחמת העולם ה-2 אוגוסט 1945 - תידוש ההעפלה והתחלתה מאיטליה
	22 ביולי 1946 פיצוץ משרדי הממשלה והצבא במלון המלך דוד בירושלים 13 באוגוסט 1946 התחלת גירוש המעפילים למחנות הקיץ ב'קראולוס' בקפריסין
12 ו-16 בספטמבר 1946 פרסום בהצפה של המכתבים הראשונים מחברי התנועה בגלות קפריסין 22 באוקטובר 1946 ביקורו הראשון של הרב עוזיאל במחנות קפריסין	29 בנובמבר 1946 גירוש מעפילי 'כנסת ישראל' 3 בדצמבר 1946 התחלת ההחזרה של מעפילים מקפריסין ארצה 9 בדצמבר 1946 התחלת האכלוס של מחנות החורף במעפילים
3 בינואר 1947 בואו של השליח הראשון א"י מרחביה 11 בינואר 1947 ישיבת המועצה הראשונה של תנועת 'תורה ועבודה' במחנות הקיץ	
סוף ינואר 1947 הוצאת הגיליון הראשון של 'המקשר' ביטאון התנועה במחנות הקיץ ראשית פברואר 1947 בואה של השליחה מרים יונגרייז (קוליב) לכפר הנוער הדתי	
	28 בפברואר 1947 העברת כפר הנוער למתנה 65
חול המועד פסח תש"ז מועצה שנייה של התנועה במחנות הקיץ ומועצה ראשונה במחנות החורף	

מפת קפריסין

פברואר 1948 עלייה נוספת של כ-3,500 נפשות של תינוקות וילדים יחד עם הוריהם	מרץ-אפריל 1948 עליית חלק ניכר מחברי ה"ב"ד ('גאולים') יחד עם הנוער הדתי של ה'פאנים'
13 במאי 1948 נפילת גוש עציון	14 במאי 1948 ההכרזה על הקמת מדינת ישראל
15 במאי 1948 סוף שלטון המנדט הבריטי ופלישת צבאות ערב לארץ-ישראל	מאי-יוני 1948 משבר עקב הפסקת העלייה לארץ-ישראל
15 במאי 1948 הפסקת העלייה מקפריסין ארצה	11 ביוני 1948 ההפוגה הראשונה במלחמת העצמאות
יולי-ספטמבר 1948 מתן היתר לעלייה לילדים, נשים וקשישים (בלתי לוחמים)	9-19 ביולי 1948 קרבות עשרת הימים
27 ביולי 1948 בואו של השליח אליעזר גולדפלאם ותידוש פעילות התנועה במחנות הקיץ	סוף ספטמבר 1948 סיום שליחותם של ראש המשלחת משה מושקוביץ ושל אליעזר גולדפלאם
אוקטובר 1948 - ינואר 1949 מבצעים אחרונים לשתרוד הנגב והגליל	התחלת דצמבר 1948 חידוש השליחות בבואם של מאיר שלוכובוי (שילוח) ורפאל אדלר
ינואר-פברואר 1949 עליית מעפילי קפריסין ארצה וסגירת המחנות	סוף ינואר 1949 הוצאת חוזר כ"ג המסיים ומסכם את פעילות התנועה בקפריסין

אמצע מאי 1947 מרכזי חיות מגיע לניהול כפר הנוער הדתי	31 במאי, 28 ביולי 1947 גירוש מעפילי 'יהודה הלוי' ושיבת ציון
16 ביוני 1947 הוצאת הגיליון הראשון של 'בנותיב הפדות' ביטאון התנועה במחנות החורף	2 באוקטובר 1947 אכלוס מחנה 70 במעפילי 'גאולה' ומדינת היהודים' נובמבר 1947 גולדה מאירסון (מאיר) משכנעת את מעפילי קפריסין לדחות את תורם לעלייה ומביאה לעליית תינוקות והוריהם
10 באוגוסט 1947 הוצאת החוזר הראשון של מזכירות התנועה במחנות החורף	3 בנובמבר 1947 ביקורו השני של הרב עוזיאל במחנות קפריסין
3 בספטמבר 1947 ארבעה שליחי התנועה מגיעים למחנות קפריסין	17 בנובמבר 1947 הרב ארנברג הרב הראשי למחנות הגיע לקפריסין
חול המועד סוכות תש"ח המועצה השלישית של התנועה במחנות החורף	29 בנובמבר 1947 החלטת האומות המאוחדות על חלוקת ארץ ישראל
3 בנובמבר 1947 ביקורו השני של הרב עוזיאל במחנות קפריסין	30 בנובמבר 1947 החלטת מלחמת העצמאות בהתקפה ערבית על אוטובוס יהודי
17 בנובמבר 1947 הרב ארנברג הרב הראשי למחנות הגיע לקפריסין	סוף דצמבר 1947 סיום עליית חניכי כפר הנוער במחנה 65
סוף דצמבר 1947 עליית כל תניכי כפר הנוער הדתי	ראשית ינואר 1948 מעפילי 'עצמאות' וקיבוץ גליות' ('ה'פאנים') מגיעים לקפריסין
ראשית ינואר 1948 הקמת מחנות לנוער הדתי שהגיע ב'פאנים'	20 בפברואר - 26 באפריל 1948 עליית 3970 ילדים ובני נוער שרובם הגיעו ב'פאנים'

מנחם ויינשטיין

ציונות דתית בשולי ארץ-ישראל

תנועת 'תורה ועבודה' –
במחנות המעצר בקפריסין

"עד הגל הזה"

יד לעד – בית העדות למורשת הציונות הדתית והשוואה
מיסודם של ותיקי בני-עקיבא – מ' אירופה

רשימת הספרים בהוצאת בית העדות או בהשתתפותו:

- צבי עשהאל (מלקט): בגלוי ובמתרת – הנוער הציוני דתי במרכז אירופה משואה לתקומה.
- נעמי בלנק, חיים גניזי: מחברת הצלה – בני-עקיבא בהונגריה בתקופת השואה.
- חיים גניזי: שיקום ילדים ניצולי השואה בהונגריה – תולדות כפר הנוער הדתי בדסק.
- משה דיוויס: עדי חיים – קטעי עדויות של ניצולי שואה במשק ניר גלים.
- פרידמן חיים: זעקת נצח – קורות ילד בתקופת השואה האיומה בהונגריה.
- מנחם צבי קדרי (עורך): זכר מרדכי – פרקים בתולדות הציונות הדתית במרכז אירופה.
- David Strassler: The Living Testify – Family Portraits of Shoah Survivors in the Village of Nir Galim

הפרוייקט לחקר התחדשות תנועות הנוער החלוציות
אחרי מלחמת העולם השנייה בשנים 1945-1949

פירסם לפני ההשתתפות בהוצאת ספר זה שלושה מחקרים:

- נעימה ברזל: עד כלות ומנגד – המפגש בין מנהיגי מרד הגטאות לבין החברה הישראלית.
- יואל רויזמן: הנוער הבודוכובי ודרור – נוער בודוכוב בפולין אחרי השואה.
- יהויקים כוכבי: שורש לעקורים – תנועות הנוער במחנות העקורים בגרמניה 1945-1949.

סידרה זו של מחקרים היא פרי יוזמה של מכוני המחקר המפורטים להלן:

- יד יערי – מרכז תיעוד ותקר של השומר הצעיר, גבעת חביבה.
- יר טבנקין – מרכז מחקרי, רעיוני ותיעודי של התק"ם, אפעל.
- בית לוחמי הגטאות למורשת השואה והמרד ע"ש יצחק קצנלסון.
- משואה – יד לחברים בשואה ובמרי.
- מורשת – בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ.
- הקיבוץ הדתי

2001

תוכן העניינים

viii.....מפת קפריסין

ix.....תאריכון אירועים מרכזיים

1.....הקדמה

3.....מבוא

ההעפלה...3 מחנות הגירוש בקפריסין...4 תנועת 'תורה ועבודה'...6 חנוכה 'תורה ועבודה' בקרב שארית הפליטה ובקפריסין...6

9.....שער ראשון: התנועה וארגונה

פרק ראשון: תנועת 'תורה ועבודה' במחנות הקיץ והחורף

10.....מקיץ תש"ז עד סוף שנת תש"ז

החיים במחנות הקיץ - התחלת הפעילות הארגונית של תנועת 'תורה ועבודה'...11 חיוק התנועה עם הגעת מעפילי 'כנסת ישראל'...17 השליח הראשון של החנוכה מגיע מארץ-ישראל...19 ההתארגנות הפנימית הוצאת 'המקשר'...23 הנחגת התנועה...24 פעילות התנועה בשני גושי מחנות בחודשים אדר וניסן תש"ז...26 התחלת המשבר במחנות הקיץ...27 תנועת תו"ע במחנות החורף...29 תקנון תנועת 'תורה ועבודה' במחנות דיקיליה...31 פעולות התרבות בשנת תש"ז...33 'בנחבי הפדות'...36 היחסים עם התנועות השונות...37 הערות לפרק הראשון...40

פרק שני: תנועת 'תורה ועבודה' במחנות הקיץ והחורף בשנת תש"ח

48.....ובראשית שנת תש"ט

מחנות הקיץ בראשית שנת תש"ח - המשבר בתנועה במחנות הקיץ...49 קליטת מעפילי ה'סאנים' במחנות הקיץ...51 האו"ם במחנות הקיץ בראשית יולי 1948...53 שליחותו של אליעזר גולדפלאם בקיץ תש"ח והתארגנות מחדשת...54 ארגון תנועת תו"ע במחנות החורף בשנת תש"ח...58 התנועה במחנות 69-70...59 השינויים במחנות החורף בסתיו ובחורף תש"ח...61 נציגות התנועה במזכירות המשותפת (בנו פנר)...63 הפעילות התרבותית במחנות החורף בשנת תש"ח...64 סדנאות ותעסוקה...67 פעילות בתחום הביטחון...71 האכזבה לאחר ת-15 במאי...72 השינויים בסוף קיץ תש"ח...73 היחסים בין התנועות...73 פעילות התנועה במחנות החורף בחודשים האחרונים במעצר...76 הערות לפרק השני...78

85.....שער שני: חינוך נוער והכנה להתיישבות

86.....פרק שלישי: כפר הנוער הדתי במחנות קפריסין

התחלת הפעילות החינוכית - הודישה לשליחים מחנכים דתיים...86 ראשית כפר הנוער הדתי בקפריסין...88 בואה של מרים יונגריין (קוליב) - תוכנית הפעילות בכפר הנוער

אוניברסיטת חיפה
הספרייה
Menachem Weinstein

DS
150
R34
2001

Religious Zionism
at The Gates to Eretz Israel

The 'Hapoel Hamizrachi' Movement
in the Cyprus Detention Camps
1946-1949

אוניברסיטת חיפה
הספרייה

© All Rights Reserved by the Author
Printed in Israel, 2001

עריכה: אלכס זהבי
התקנה: נח איתן

© כל הזכויות שמורות למחבר
נדפס בישראל תשס"א / 2001

ISBN 965-90041-7-6

03 02 01 1 2 3 4 5

התמונות המובאות בספר מקורן באוסף התמונות של משה מושקוביץ
ובאוסף התמונות של בית העדות בניר גלים

מחקר זה התבצע בסיוע המכון לחקר הציונות הדתית ע"ש ד"ר זרח ורהפטיג
והקתדרה לחקר הציונות הדתית ע"ש יוסף אורגלר באוניברסיטת בר-אילן.